

ACC. N:R M. 8473:1-46.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta
Socken: Asarum Berättat av:
Uppteckningsår: avskr. 1942. Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

Kapten Löfgrens skeppsbrott.	s. 1.
Ola Brefäldt.	s. 10.
Martallens sjelfbiografi.	s. 16.
Mina barndomsbekantingar.	s. 21.
Från Blekinge-gränsen.	s. 31.
Korp Ola. Fjäskan Ola.	s. 38.

ACC. N:R.

M. 8473: 1.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

Kapten Löfgrens skeppsbrott. (Från Elleholm)

I stora Berlins Naturlära, som på 1860 talet användes såsom läsebok i folkskolan på landsbygden. Står i en uppsats der det talas om stormar på hafvet, med några rader omtalat ett skeppsbrott, då en svensk skonare Flora från Sölvesborg kapsejsade i Medelhafvet. Skepparens namn var Löfgren.

Under min vistelse å Elleholm sommaren 1927 lärde jag känna en person derstädes med namnet Löfgren och ihågkommande både namnet och händelsen, jag läst om i min barndom, frågade jag den nu omkring 80 årige gubben, om han hört talas om någon kapten från Sölvesborg som vid något tillfälle skulle seglat kull med skutan under en färd på Medelhafvet. Du pratar: sa den frispråkige och gemytliga gubben! Jag måtte väl känna min egen far. Nu skall man tro att jag blef intresserad och efter något parlamentariskt kom språklådan i gång och jag fick till lifs hela f.d. kapten Löfgrens äfventyrsfyllda lifs historia.

Hvad då först dethär skeppsbrottet beträffar, så var skutan som träffades av missödet, ute på sin första resa, destinerad

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 8473:2.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

till en spansk Medelhafshamn och lastad med trävaror, Löfgren var sjelf delegare af fartyget, men hufvudredarne voro från Karlskrona. Fartyget var nybyggt året förut och riggades till en skonare och fick vid stapel-utlöpnigen namnet "Flora". Men skeppsbyggmästaren hade vid construerandet af fartyget råkat begå en liten blunder, så att fartyget blef, hvad vi på sjömans-språket kallar "rankt". Med sin säkra sjömansblick såg Löfgren detta så snart skutan kom i vatten, och detta var orsaken till att han tog trälast första resan. Men resan gick bra och fartyget klarade sig fint både öfver den oroliga Nordsjön och likaså under seglatsen öfver den av alla sjö- män fruktade "Biskayja" viken, Och därför kände L: sig temligen trygg då de kommo in i Medelhafvet, Årstiden var visserligen långt framskriden, fram i November då Gibraltar sund passerades, men den som något känner till Medelhafvet vet att der är man äfven under vintermånaderna, tryggare än på de nordligare hafven, Endast om man går så långt, att man måste passera Syrten-hafvet, samt då får en envis pålandsvind är faran stor, ty der finnes inga hamnar, och ankaren kan man icke lita på i Syrtenhafvets sandreflar. Så kom olycks-

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

M. 8473:3.

Landskap: Blekinge..... Upptecknat av: August Holmberg.....
Härad: Bräkne..... Adress: Svängsta.....
Socken: Asarums..... Berättat av:.....
Uppteckningsår:..... Född år 1860 i Björnamåla, Asarum.....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

- dagen den 17 November 1847 med god vind och godt väder alla segel sattes och skutan gjorde god fart, Om en dag eller så beräknade Löfgren att vara framme vid bestämmelsenorten, så kom en liten svart molntapp sväfvande fram, Men alldenstund skutan hela tiden klarat sig fint och dessutom hade barlast af sten i botten, ansågs ingen fara på färde. Men hvad hände? När kastbyn kom kapsejgade skutan, och dervid gingo tre man förlorade, förmodligen ha dessa tre varit uppe på däck vid tillfället. Besättningen bestod inalles af 9 man befälet inberäknad, de sex lågo vid tillfället i sina kojor, några förut och befälet akter ut, Alldenstund skutan hade träläst flöt den ju på lasten, Men man förstår ändå, att luckorna måst vara täta och mycket omsorgsfullt skalkade i annat fall hade icke fortsättningen af tragedien kunnat aflöpa som den gjorde. Rop och jemmer hördes från för till akter, af de nu innestängda! Men det lyckades för L: att klargöra för dem alla att de skulle försöka lämpa undan lasten så att de kunde närma sig hvarandra. Detta arbete togs genast itu med, och på tredje dagen möttes folket midt i fartyget. Nu beslöts att försöka skära hål på bordläggningen så att

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

8473:4

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarums

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

de kunde få både frisk luft och något ljus. Mörkret plågade dem värdest, det var ju mörkt som i en säck, men alla tyckte sig se en liten eldgnista med en lysande strimma efter sig (Inbillning naturligtvis, men farligt för den framtida synförmågan). Ingen annan verktyg hade de att göra hål på fartyget med än sina sjömansknifvar. Timmermannens verktyg kom di icke åt, fanns dem kvar, så befann den sig på däck, djupt ner under fötterna på dem, och till all olycka råkade det sig så att första hålet som skars genom " garneringen " (Inre beklädnaden af skutan) träffade ett spant af Ekträ. Således måste ett nytt hål skäras vid sidan af spantet, och med de enkla redskap de hade tog ju detta mycken tid, härunder dog en man så att nu voro endast fem kvar. Ändtligen kom en strimma ljus och det som var lika nödvändigt ! - frisk luft -. sista dagen var andedräkten kort och flämtande för allesammans. Så ref någon sönder sin skjorta och ett stycke deraf fästades vid ett qvastskäft, som efter mycket besvär hittades på, dethär stacks ut genom hålet på fartyget för att tjänstgöra såsom nödsignal, En vanlig reglementsenlig nödsignal var ju en ren omöjlighet för dem att visa, i den svåra belägenhet hvori

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

M 8473:5

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

de befunno sig.

Ännu ett par dagar gingo, så hördes oförmodat någon ute i fria luften ropa dem an! Löfgren som seglat härnere förr, kunde några ord spanska, samt redogjorde på halft spanska halft Nigger-Engelska deras belägenhet. Men döm om de instängde stackarnes sinnesstämning då Spanjoren som nyss fått besked om deras nödställda belägenhet, aflägsnade sig. De kommo dock om några timmar igen och medhade nu både yxor, såg, och en doktor. Nu höggs i hast ett hål på fartygsskrovet så att de arma sjömännen kunde hemtas ut, själva voro de oförmögna att krafla sig ut, och hade svårt att fördraga solljuset. Mat fingo de ingen förrän de kommo i land på "Minorka" (Löfgrens uppgift) en ö tillhörig Spanien, och belägen cirka 20 mil från spanska fastlandet, rakt i öster från Valencia.

I land blefvo de skeppsbrutna omhuldade på bästa sätt, första dagen fingo de till mat endast hvarsin matsked hönssoppa, Det fick naturligtvis gå försiktigt tillväga med både det ena och andra de hade varit innestängda och utan mat eller dryck i nära 7 dygn, men allesammans repade sig och fortsatte med sitt påbörjade sjömanslif!

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8473:6.

Landskap: Blekinge..... Upptecknat av: August Holmberg.....
Härad: Bräkne..... Adress: Svängsta.....
Socken: Asarums..... Berättat av:.....
Uppteckningsår:..... Född år 1860 i Björnamåla, Asarum.....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Det fanns då ett härdadt slägte, som icke gaf tapt för småsaker. Då Löfgren återhämtat sig, reste han hem. Den förolyckade skonaren hade varit försäkrad! Redarne läto bygga ett nytt fartyg som L: blef befälhavare på, ännu var han i farten i många år, men hans följande öden kommer i nästa uppsats.

Kaptens Löfgrens äfventyr.

Efter hemkomsten från den olyckliga Medelhafsresan, blef efter samråd med redarne en ny skuta byggd, Det blef nu en Brigg med namnet " Sölve ", som fick emottaga kapten Löfgren som befälhavare. Briggen visade sig vara ett sjödugligt fartyg och med detta var Löfgren ute på långfärder i ett sträck, under tre års tid, förrän han kom tillbaka till hemlandet, och då som först sågo gamle Löfgren och den nuvarande 80 årige ättlingen hvarandra, Den senare var då tre år gammal.

Under sina irrfärder kom Löfgren en gång till " Rio Janeiro " i Brasilien, vid ett tillfälle då gula febern som bäst gjorde sitt härjningståg derstädes. I Rios hamn låg för tillfället, förutom en

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M 8473:8

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ersätta dem med fanns icke att få i Rio; många fartyg der kunde icke gå ut af brist på manskap.

En gång Löfgren seglade på Medelhafvet, kom han till Smyrna och ankrade något utanför kajen. (I Medelhafvet har man liksom i Östersjön, ingen kännning af tidvatten utan kan ankra hvar som helst, bara der finnes lämplig ankerbotten).

En Turkisk skeppare som legat inne i hamnen, skulle förhålla ut och ämnade göra fast sitt fartyg i Löfgrens skuta, Naturligtvis blef det protester och det af grofkornigt slag ändå. Turken blef arg och gick ner i kajutan efter en bössa, med hvilken han hotade att skjuta L: fartygen lågo nu ganska nära hvarandra, så att Löfgren kunde med ett vigt hopp komma ombord på turkens fartyg, och med samma ryckte han bössan från turken och kastade den i sjön. Ännu värre uppretad fattade turken tag i L: för att låta gå honom samma väg som bössan. Men det blef annat, en brottning uppstod och och turken kom i spat så våldsamt att vattnet sprutade upp på däck, men under brottningen råkade L: törna mot någonstädes så att han knäckte lårbenet på sig sjelf, och måste hjälpas ombord på sitt eget fartyg..

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8473:9

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Under hela sin långa seglationstid egde Löfgren ett litet jordbruk, som hustrun med biträde av den ännu lefvande L: brukade. Men när den gamle L: slutade på sjön, ville han trots åldern icke vara sysslolös utan biträdde vid jordbruksarbetet med både ett och annat. Så hände sig en gång han skulle bryta upp några stenar ur åkern att jernspettet slant och L, fick av den öfra ändan af spettet, ett våldsam slag i själva ljumsken som dag efter dag förvärrades, och åstadkom svåra plågor, Men en hård natur som L:, gaf sig icke i första taget, dessutom tyckte han det var förargligt att omtala skadan därför att det tagit just på detta stället. Till slut artade det sig så illa att han måste resa in till Sölvesborg för att söka läkarehjälp. och då visade det sig att könsdelarne öfvergått till förruttnelse, hvarför de måste amputeras bort, Men Löfgren repade sig igen och kom hem ännu hurtig och duktig, men någon tid härefter fick han magkräfta och deraf dog han 1887 och var då 78 år gammal.

Då den nuvarande L: omtalade dethär för mig sa han på sitt enkla sätt. Det går väl inte an att tala om dethära, ifall du skrifver till tid : om hans lefnad! Åhjo, sa jag: det tror jag det gör, jag

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8473:10.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

kan inte förstå annat än att det kan göra nutidens veklingar godt att få höra att det har funnits kärngubbar någongång i våra orter.

Ola Brefäldt.

Året efter min confirmation arbetade jag en tid å ett bygge i Sörby, i närheten af Ronneby. Bland arbetskamraterna befann sig en person från Åryds skogsbygd som hette Ola Brefäldt! Han sjöng gerna folkvisor och kunde äfven berätta många gamla sägner, men hade en fix ide, att vilja sätta alla dessa sägner i något samband med antingen sina förfäder eller sig sjelf. Enligt hans eget påstående räknade han sina anor så långt tillbaka som hednatiden. Då skulle det funnits en kung med namnet Brefäldt som regerat nånstans uppåt skogsbygden, det lär nog varit så, att der funnits förmånga småkungar der förut som velat dela makten, eftersom Brefäldt inte kunde stå sig i kampen för tillvaron. Emellertid förstår man att det var inte småsaker att kunna kalla sig Brefäldt.

Orsaken till dehär tokerierna var att Ola sjelf en gång då han

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M 8473:12.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

om qvällen fram till en afröjd plats i skogen, der var en stor jordkulle, och utanför kullen stod en halfvuxen pojk och bad som om han talat med någon inuti högen! Jösse lyssnade till och hörde pojken säga: Mor min, gif mig krökstafven och håndverkingen ty jag vill rida till Blåkulla. Då kastades ut ur högen en ugnsraka och ett par skinnvantar som föllo ner intill der pojken stod, genast ställde pojken sig grensle om rakan, tog vantarne på sig och for åstad genom luften. Jösse gick nu fram till jordhögen och bad på samma sätt som han hört pojken göra strax förut och han blef bönhörd, ty samma slags doningar kastades ut till honom som de han såg pojken erhålla, Han gaf sig i väg och hann snart upp pojken. De foro öfver berg och backar och kommo omsider fram till en stor elf, men vattnet i elfven tyckte de att såg ut som tjock rök. (Rösslarök sade Ola, men detta uttryck är lite svårt att förstå) Litet härefter stupade elfven utför en brant backe och nedanför på slätten låg en stor stad och ett kungaslott. Jösse och pojken foro direkt till slottet och gingo in, Och emedan båda hade ridit trolls skjuts samt hade skinnvantarne på sig, sågos de icke af folket, utan kunde obehindrat

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

M 8473:13.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

komma ända in i Kongasalen, Der var ett stort gästabad och Kongen och Drottningen sutto i högsätet omgifna af sina hofmän samt åto och drucko! Rätt som det var kom en förnäm man in, han var sänd hit af en af grannkungarne och han förärade Kungen en stor guldring som vägde många skålpund. Emedan Jösse förstod att ingen kunde se honom tog han den store guldringen på armen och ref bort det ena hörnet af bordduken emedan det var insydt en hel hop ädelstenar i duken och sedan lagade Jösse att han kom ut, rakan glömde han i ifvern och gaf sig till att springa åt det håll han hörde vattenfallet brusa. Men så var det några af folket som voro söndagsbarn (födda en söndag) och dessa kunde se gubben, och gåfvo sig till att springa efter honom. (Ett söndagsbarn , går det icke att förvända synen för) Och vid vattenfallet var det nära på att de hunnit Jösse! Just då kom pojken farande och han hade tagit båda rakorna med sig så att nu när Jösse fick den igen så var han bergad, ty nu kunde han fara fram i luften. Men hemvägen tog nycket längre tid än bortresan, emedan smörjan som rakorna smorts med började torka bort. I dagningen kommo de tillbaka till jordhögen i skogen

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

M. 8473:14

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

lemnade der sitt långods samt tackade för lånet, hvarpå de ämnade gå hem, då fick di se ett fönster på högen högt uppe, men pojken steg upp på axlarne af Jösse och då kunde han räcka till att kika in i högen, och såg derinne 2 gamla käringar, den ena vaggade två vaggor, en med hvar hand och i båda vaggorna låg det " pysslingar " ! (= små vanskapliga barn) Den andra käringen spann svart glänsande silke. (Se du: sa Ola då han kommet hit med berättelsen! Just der i kullen hade trollen sitt " Hie " så att der " lade de på " sina trollbytingar) Kan bäst förstås, om vi säger att han menade att i jordhögen var en uppfödings-anstalt för små trollungar.

När nu Jösse kommet hem började han sälja af sina dyrbarheter och fick många pengar så att han köpte en stor gård, men det följde ingen välsignelse med pengarne utan han såväl som hans efterkommande blefvo fattiga. Se du: sa Ola, gubben va lite dommer, fo hade han hatt vett till o skaffat se lite nattvardsvin och hållt på tröllgodset, sa må du tro, oturen hade gått bort.

Ola sade om den här Jösse, att både han och hans efterkommande blefvo fattiga. Och Ola sjelf utgjorde dervidlag intet undantag, han var så fattig som en menniska nästan kan bli. Under hela tiden

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M 8473:15

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

jag var med i Sörby, egde han icke mera än en skjorta, hvarje söndag brukade han tvätta denna i Sörby bäck, som rann fram något från arbetsplatsen, derpå hängde han upp den på en buske att torka och låg sjelf naken på strandkanten och väntade tills plagget någorlunda torkat. Menså var han åtminstone vid vissa tillfällen mindre tillräcknelig. Tragedien med pigan i Tattamåla grämde honom djupt, så att det tycktes som om han sett i syne alltemellanåt, men han var en flitig och kunnig arbetare. Hvile i frid gamle sagoberättare.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8473:16.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: 1929 Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Våra skogar under det sista århundradet.
Martallens självbiografi.

I solnedgången en vårkväll, kom jag under min tillfälliga utflykt, till ett kärr i skogen, i hvars midt, ur en hög tuva reste sig en knotig venstervriden martall, nästan totalt förvissnad, ur hvars topp en Tallstare eller Koltrast sjöng sin aftonsång. Fågeln klara vackra toner smekte mitt öra, och som jag var något trött af ett tremila ströftåg för dagen satte jag mig på en sten att lyssna till tonerna. Tallens storlek var just icke imponerande, men med den kännedom jag eger om våra skogsträd såg jag att den var betydligt äldre än de största furor här funnos i omnejden fastän många höllo öfver 2 meter i omkrets, Och under det jag njöt af trastens toner konstruerade jag fram den gamla tallens lefnadshistoria.

För säkert tvåhundra år sen, hade en höst då kärret efter en torr sommar var tomt på vatten antingen en gräfling eller något annat djur, rifvet upp en håla i mossbädden å tuvan der sedan ett par frö från någon mogen tallkott i omnejden af vinden förts omkring och råkat hamna här på tuvan vid sidan om hvarandra. Ur dessa frön

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8473:17.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: 1929 Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

som måst ega en ovanlig lifskraft, hade den nuvarande tvillingfuran uppvuxet. De första åren sålänge rötterna kunde nöja sig med den jord som fanns i tuvan, var det just ingen fara för existensen, men efterhand som hufudroten gick på djupet blef svårigheterna större. Kärrets botten var stenig i hög grad och bestod af det slags hårda moränjord som allmogen kallar "jätter". Dessutom tillkom en annan ännu värre olägenhet. Under 7 eller 8 månader om året var kärret fullt med alnsdjupt vatten, som under stränga vintrar frös till is ända ner till botten. Den som sett hvad sprängningsförmåga isen har på klippor, vattentunnor m.m. kan förstå att tallen för sitt bestånd måste kämpa en kamp för livet under hvarje vinter och att den icke dukat under för längesen är ett bevis på den kraft, seghet och energi naturen är i stånd att frammana hos sina alster. Trastens toner tystnade omsider, en sakta vind susade liksom smygande fram, knappast mäktig att sätta i rörelse ett löst hängande löv. Det var dagens afskedshelsning till naturen, eller om vi heldre vill säga: Dagens afskedskyss till naturen. Till slut förrän natten på allvar bröt in, drog naturen liksom ett djupt andetag och i denna suck tycktes det som om den gamla martallen omtalat sin lefnadshistoria.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8473:18.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: 1929 Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

för den lyssnande människa som satt försjunken i naturens beundran ett tiotal meter derifrån.

Min första barndom, " tycktes mig att tallen sade ". Var visserligen pröfningsfull, men ej oangenäm. Den must som fanns i tuvan, rester af föregående generationers alar och förmultnade mosspar-tier gav näring åt sugrötterna, och var lätt genomträngligt för den djupgående hjertrotten, men när sedan rötterna behöfde arbeta sig ner på djupet, och kom i kontakt med den flinthårda jätterbotten då gällde det att visa att man hade energi. All min förmåga måste jag ned-lägga på rotbildning och därför har jag blivit förkrympt och van-skaplig i stammen. När jag så vuxet i några somrar och kunde se mig omkring öfver mossan och blåbärstuvorna såg jag att jag ej var ensam utan hade en tvillingbroder som jag måste dela näring och utrymme med. Till en början voro vi nog ett par decimeter från hvarandra men med tiden då vi båda vuxet till ha vi funnit fördelaktigast och tryggast att åtminstone ett stycke i roten bilda gemensam stam. Oaktadt alla svårigheter ha vi hållit fostbrödralaget i helgd och bi-stått hvarandra på alla sätt men min tvillingbror har dock numera

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 8473:19.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: 1929 Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

dukat under och är död med undantag af en liten gren. Sin värsta skamfilning har han fått af menniskorna. Dessa ha huggit ner träd på den fasta marken härintill och som flera träd fått falla ut öfver kärret, ha flera af broderns grenar blivet afbrutna. Men hur härligt var det icke i vår ungdom, då vi kunde ståta med mörkgrön saftig barr. Mången tjäder har under svåra vintrar Slagit sig ner på våra grova grenar och tillbringat der veckotal i sänder, afbitande barren som han sjelf lifnärde sig med, och förljufvande vår vintertid tröstlösa tillvaro med sin närvaro. Det är ingen leksak för en stackars martall att stå försänkt i alnsdjupt vatten, som söker sig in i den mest mikroskopiska öppning och när sedan detta förvandlas till is, som blir hårdare och får mera sprängkraft, ju mera kölden tilltager, det frestar på, sa bonden, då han vid rättsbordet blef ålagd att ha titel af far! Nu är emellertid min tid snart förliden, fastän jag ej hunnit utveckla mig till någon betydande storlek är jag äldre än någon kan tro. I min barndom växte skog här rundtomkring, af likadana småplanter som jag sjelf var, den uppnådde afverkningsbar storlek, höggs ner, och nu är efter den ny skog uppvuxen som har

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8473: 20.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: 1929 Född år 1860 i Björnamåle, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

betydligt större dimensioner än jag sjelf har, och nu ser jag att sista årets afverkningslinie går tätt intill kärret så att på nästa års afverkning får jag nog stryka med. Vresig krokog och knotig är jag så att jag duger ej till annat än bränsle men hvarenda fiber i mig är kärna ända ut till barken. Men, du menniska, som sitter der på stenen och lyssnar till min saga, ni vill ju gerna låta edra efterkommande veta hurdan naturen har gestaltat sig då den fått utveckla sig som den sjelv vill Tag då icke bort oss alla gamle veteraner som århundraden igenom kämpat vår hopplösa kamp för tillvaron. Låt några af oss bli kvar till edra efterkommandes åskådande.

Natten var inne, stjernorna tindrade, och jag gick hem i dystra tankar tänkande på Salomos ord: Allt är fåfänglighet.

Svängsta i juni 1929.

Aug. Holmberg

(Obs: Af martallens båda stammar, har den högra 113, och den venstra 95 Cm: omkrets. Tallens höjd endast 8 meter.)

Denna tall högs vintren 1931.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8473:21.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Mina barndomsbekantingar.

När jag nu som gammal gubbe, låter ungdomsåren passera revy ihågkommer jag många lustiga typer jag lärde känna.

Ära den som äras bör! Vi börja med intelligensen:

Han hette Håken. Samt var många år äldre än jag När jag var liten parvel tjente han allaredan bonddräng. I dagligt tal kallades han H-N. ~~Kee~~ Någon gång hade han väl försökt lära sig de mystiska tecken, som upptog varje sida i Psalmboken och som för honom alltid förblefvo obegripliga. Vid något tillfälle skulle han visa prov på sin läraktighet med att stava sitt namn. Detta resulterade i H.N. Kee. Och derav fick han sitt namn!

Men var han en klåpare i boken visade han sig vara en förstklassig förståsigpåare om det gällde affär i något som han sjelv kallade: "Tjarrlekk"! Jag, som redan då, bättre förstod mig på djuren än människorna. Undrade om hans Tjarrlekk var något liknande Tjäderlek eller Orrlek. Men blev tvärt avsnoppad med: "Du aj så dummer here sa du skulle ha stryk"! Och när jag hörde honom be-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R:

M. 8473:22.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-rätta om de underliga och svårbegripliga sätt varpå sådan handel försiggick Medgav jag villigt att jag var oförståndig! Enligt hans utsago kunde endast kvinnor sälja sådant Och endast pojkar fingo köpa varan. Värdesättningen var i alla fall det underligaste: Hos gamla duktiga kvinnor sade han sig ha köpt sådant för 10 styver Men hos en ung hade han en gång då han varit i trängande behov av sådant, måst betala det oerhörda priset av 1 Rigsdaler Banko!

" Schacken " - alias Kalle schack, var en annan figur. En sällig och godmodig person Ett barn i förstängåvor Men ifråga om styrka och kroppsvolym tillhörde han ingalunda: De små profeterna. Vid den tid som jag nu omtalar var han närmare de 40 åren. Han hade i sin ungdom några gånger, en sommar, medföljt en skutskeppare som besättningskarl till Köpenhamn Och där efter vad han berättade, åhört en Konsatt.= (koncert) Vid ett tillfälle när de spelat: "Schack" Det var hans ideliga prat om dethära schack-spelandet som blev orsak till att han fick heta Kalle schack. Förkortat till " schacken ".

Sjelv var han ingen dålig fiolspelare Och detta hade han lärt av Näcken i Torkelsjön Der fanns på den tiden en gammal hederlig

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8473:23.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Näck i dessa sjöar, som mot den ringa tributen av tre svarta kattor, som offrades i sjön trenne torsdagskvällar var villig att lära bort konsten att spela fiol till dem som voro hånade.

Hur Kalle fick lära detta låter vi honom själv berätta:

" Na ja va spajer = (ung) visste ja inte not roligare än höra på när dä va nån som spelte fiol. O, na ja blett en tjue år sa kom ja åt o köpa me en Så hade ja hört talas om att om man offrade tre svarta kattor te Necken i Store Torkelsjön sa kunne en få lära se o spela, o dä regält ändå. Nu hade Trulsa Masse en gammal svarter katt som va så gammal o later sa han to aldrig några röttor och dän to ja fast o geck opp te Torkelsjön mä en torsdagskväll o slängde ut an O sa te Necken att om han velle hålla te goe mä dänne fost, osså lära me spela så skulle ja skaffa honom di anre två ve anra tefällen O sinn satte ja me ve en stor Bok där växte ve sjökanten o begynte spela så gott som ja hade lärt Te en början hörde ja inte å not men na ja blett rejttitt infolivade i spelet sa jagu hörde ja dä va non som spelte utifrå sjön på samma melodi, män möet bätter än ja O na ja då försökte följa mä i tonerna sa gick dä rätt bra O på dä viset

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M 8473: 24

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

har ja lärt me alla di leka ja kann.

Nå fick Näcken di andre två kattorna ?

Jamen då fick an, tro du kanse ja ville lura honom, na han va så govillig o hjälpte me te rätta.

Ett par gånger åsåg jag när Kalle visade verkliga kraftprov.

En höst hade det frusit ganska hårt, men ännu ej fallit någon snö Och som vinterrågen vuxet ovanligt bra under hösten borde nu denna arbetas förrän snön kom Vajteheren på gården blev befalld att släppa ut alla ungnöten och driva dessa bort till en större mossodling besådd med råg samt beta dem där, nu marken var så hård att den bar uppe. Bland ungnöten var en tvåårig tjur som ej borde få medfölja emedan han var stänglig mot de andra Vajteheren försökte skilja tjuren ifrån de andra inne på gården men lyckades inte och var nästan gråtfärdig. Kalle som hade något annat bestyr tyckte det var synd om pojken och beslöt hjälpa pojken. Till mig som var närvarande sade Kalle: Spring in i lagårn efter en tuss hö. När jag kom härmed sa han: Gack så vackert du kan bort och låt tjuren nosa på höet och gack så sakta baklänges men släpp inte tussen ur handen.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

M 8473:25

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

På samma gång jag gjorde detta, makade Kalle sig försiktigt intill djurets bakända Där vände sig Kalle om, samtidigt som han med händerna tog ett fast grepp om djurets båda bakben Reste sig med det samma och lyfte tjurens bakända från marken Varpå han började gå framåt, dragande tjuren efter sig, precis som om han dragit en skottkärra. Spring nu fram och öppna dörren till fähuset, kommenderade han på nytt! Tjuren svängde hit och dit med hufvudet sparkade igen med framfötterna och ville ogera lära sig att gå på denna konstiga metod. Men all hans strävan var förgäves Kalle gick med glans ur kraftmätningen. Efteråt frågade jag Kalle: Dethära var väl så mycke du orkade med? Ahsk-t, sa Kalle. Hade du suttit på ryggen av tjuren så hade jag tytt burit dig med.

" Helgonet ". Alias Sme-Kalle, var ett av samhällets olycksbarn! Inte ens en aning hade han av någon mor. Var född av ett kvins för 13 år sen, som emellertid lemnade honom vind för våg hos ett gammalt par något efter hans födelse, för att aldrig mera låta höra av sig. Det blev nu pojkens tur att av socknen bortauktioneras till den lägstbjudande Och hade nu vid sista fattigauktionen hamnat hos

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

M. 8473:26.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

den krokryggige bysmeden, hos vilken han dagen efter sin ankomst blev satt i arbete i smedjan att dra bälgen och så snart han släppte den, ta fatt i storsläggan och hjälpa till med smidet. Pojken hade, trots att ahnöverallt fått farit illa i behandlingen, utvecklat sig bra. Var lång, fast ej synnerligt grofvuxen Men ganska stark och med ett oförbränneligt humör samt full av skälmstycke, utan att därför kunna sägas vara elak. Fastän levande i vår tid kunde man med någon rätt till sanning säga att: Han var ett stycke av det slag som vetenskapen kallar: " Den felande länken". Om ryktet sade sant skulle han kunna sägas härstamma från ett kvins Men Far, kunde han gå sin salighets ed på att han ej hade. Han var "bleen te ändå" liksom grävingens långrumpade loppor!

Den dåliga behandling han överallt rönt, hade gjort honom fiendtligt inställd mot sina medmenniskor. Men visade liksom en piskad hund, tillgivenhet mot den som bemötte honom med välvilja. Han var en trogen vän, men en bitter fiende Hans kunskaper voro i högsta grad försummade Och förhållanden blevo inte bättre de två åren han innan sin konfirmation vistades som "socknahjon" hos sme-

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

M. 8473:27

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-den. Skolan fick han aldrig besöka utan om måndagarna då smen firade frimåndag på den närbelägna gästgivaregården. Och under de få lektioner han bevistade, fick han inte mycket lära. Sådana efterblivna stackare fingo aldrig vara med om skrivning eller räkning. De hade fullt göra med att lära sig katekesen. Men skrivning ville Kalle ovillkorligen lära sig. Och eftersom vi från första stund blivit goda vänner, blev det min schå att på hans fritid och om söndagarna lära honom skrivkonsten. Kalle visade sig ena goda fattningsgåvor. Och stavningen blev inte heller så dålig. Alla barn som då gingo i skolan stavade förskräckligt illa. På min fråga: Hvarför han framför allt ville lära sig skriva, sa han: Alla ha varit stygga mot mig, på vartenda ställe jag varit. Och när jag nu blir framläst och kommer ut i världen, " så ska ja skriva te dom, Och skälla ner dem så! Ja så! Att själva vägglössen ska skämmas ve att"!

När Kalle kom till smens, hade han istället för mössa, hufvudet omvirat med en gammal skurtrasa. Nu fick han överta en av smens avlagda mössor. Men som denna var mycket för stor, fann smens käring på: Att sy fast en bred remsa gult fårskinn, såsom en svettrem rundt om, inuti mössan.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8473:28.

Landskap: Blekinge..... Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne..... Adress: Svängsta.
Socken: Asarums..... Berättat av:
Uppteckningsår: 1860..... Född år 1860 i Björnamåla, Asarum..

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

När Kalle frös brukade han kavla ner den här remmen över öronen. Den satt då som en gloria rundt hufvudet. Vid något tillfälle hade en drivare som bar "hela världen" i ett skåp, på ryggen, gjort halt på skolplanen och för en tolvskilling låtit oss, skolbarn titta på härligheten. Bland andra figurer der visades var även Jungfru Maria med en gul helgongloria rundt hufvudet. Och som Kalles gula rem i det äldra närmaste liknade Jomfru Marias gloria fick han först heta Jomfru Maria. Men som detta var förlångt att utsäga ändrade vi det till endast: "Helgonet"!

En eftermiddag kom Ola Jonssons Annars körande. Temligen påstruken efter besöket i "stan". Som hästen tappat en hästsko, stannade han framför smedjan där smen på fem rätta minuter lade under en ny, Annars tog en flaska ur den i vagnen stående matäskan och bad smen följa med till hasseldungen bakom smedjan så skulle han få "skosupen"!

Knappt hade de försvunnit bakom smedjan förrän Helgonet under sökte matäskan, der han fann ett stort stycke bröd och ännu en halfstoppsflaska bränvin. Till mig som var närvarande sade Helgonet: Nu kan

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

M. 8473:29

Landskap: Blekinge

Upptecknat av: August Holmberg

Härad: Bräkne

Adress: Svängsta.

Socken: Asarum

Berättat av:

Uppteckningsår:

Född år 1860 i Björnsåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

du ge dig jemt nitti på att den stygge Anners ska få snällskjuts hem! Derpå skar han ett par skivor bröd som han grundligt indränkte med bränvin, såmycket de kunde insyga, bröt så sönder dessa och lät hästen mumsa isig tillsammans. Det dröjde inte länge förrän hästen började bli orolig. Stampade i marken, klippte med öronen Och ville komma iväg Kalle höll honom i betslet en stund Men skrek snart på Anders att denne skulle komma och ta hand om honom Hä! sa Anners när han kom fram . Han ä väl otålig efter att komma hem till krubban så jagu ska han få löpa unnan på hemvägen så spaknar du väl på den bak- kige Elmtavägen! Och undan gick det! Den korta vägsträcken han kunde följa landsvägen gick denna nästan spikrakt. Men inkommen på den yt- terst branta och med stora stenar i vägbanan försedda avtagsvägen till Elmta, blev det besvärligt att hålla balansen Kommen till krök- en vid Sättertorpets trillade anders av vid det att vagnen törnade mot en trädstam, så att både vagnhäck och bakkärran lossnade och blev liggande ovanpå den halft medvetlös Anders Lite längre opp brast ena skakeln, och sen dröjde det inte länge förrän framkärran hanna- de ijemte vägen då den andra skakeln brast. När hästen omsider kom

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8473:30.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

hem till Ola Jonssons gård med endast ett par stumpar av skaklarna
i behåll förstod man att färden gått galit En yngre bror gav sig i
väg med en annan häst och vagn och plockade opp såväl Anders som de
strödda lemningarna av vagnen Det gick som Kalle förutsade : Anders
fick snällskjuts !

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8473:31

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: 1930 Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

" Från Blekinge- gränsen "

Målmedvetet och oemotståndligt tränger i våra dagar utvecklingen och kulturen fram i obygd och gamla ödemarker. Granitklipporna förvandlas under stenhuggarnes sprängskott och hammare, från att vara tillhåll för tomtar troll och skogsrå till gat och blocksten. Skogarne! Sen urtiden hemvist för skogstroll hugges icke längre ner, utan skövlas totalt! Vinsten för den är det enda avgörande! Skönheten hemtrevnaden och poesin bli husvilla och helt åsidosatta. Långt ut i ödemarkerna der förr knappast någon annan än en skogsströware vågade vistas, åtminstone nattetid, flyttar torparen ut sin bostad! Dermed vållande en fullkomlig omläggning av både levnadsförhållande och levnadsvilkor. Det forna primitiva livet då människorna genom skogar och ödemarker voro avstängda från yttervärlden och sina likars umgänge, försvinner i samma mån som människorna genom behov och levnadsvanor bli mera beroende av varandra. Altsammans bidrager till att utplåna de sista resterna av den obrutna ursprungligheten och de särdrag som icke endast varje provins utan snart sagt varje särskild ort hade såsom något precis för dem ut-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8473:32.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: 1930 Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-märkande, Den så att säga nationella kulturen håller på att göra sitt inträde på allvar.

För den som från späda barns åren lärt sig att älska och värdera ödemarkens och skogens storhet och lugn, antingen i form av den tysta skogens majestät skogssjöarnes tysta lugn och trolska mystik, eller det enkla kampuppfyllda och strävsamma arbetet och livet i en skogstorpares låga koja, kan icke utan vemod vara nödsakad att konstatera sanningen av detta faktum.

Hur glad blir icke en sådan då han under sina utflykter råkar på en plats och ett folk som ännu ej kommit i beröring med ytterverlden utan ännu kan betraktas som en gengångare från en oberörd natur och dock kände undertecknad detta härom dagen uppe i Ringamåla skogsbygd. Bostaden var visserligen en smula nutidsenlig, men alla de gamla redskapen från längesen svunna tider med "koklam" = "Halsbindsle av trä" Träpinnaharv, kobbaskave, skära och höstkniv, funnos att se bland de yttre redskapen och av inomhus varande artiklar funnos Skedkasse av trä! Karahylla ~~xxxxxx~~ likaledes av trä på köksväggen, och under över alla under: En gammaldags träspann till vattenämbar

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M 8473:33.

Landskap: Blekinge

Upptecknat av: August Holmberg

Härad: Bräkne

Adress: Svängsta.

Socken: Asarums

Berättat av:

Uppteckningsår: 1930

Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

i köket! Jag trodde mig förflyttad minst ett århundrade tillbaka i tiden. Min person var ryktesvis känd, och min skrivklåda likaså, och när jag tog fram penna och skissbok för att teckna figuren av de unika föremålen måste jag lova att hålla tyst med var stället var beläget. Jag vill inte vata av att främmande personer kikar in bland mina gamle grunkor och ställer fram närgångna frågor! Sålänge vi få vara i ro för all yttre nyfikenhet lever vi ett förnöjsamt liv såsom vi äro vanda, men kommer det nymodiga ideer hit så flyr barnen ut och sen farväl med allt vad mor och jag strävat för!

Okonstlat men fullkomligt riktigt sagt! Jag både förstod och värderade gubbens slutresonemang och gav med glädje gubben mitt hedersord på att ej förråda för någon var stället fanns der så mycket hemtrevlig gammal kultur fanns att få skåda. Under det löftet avgafs satt jag själv på en gammeldags trebenastol som hade vridna granrötter till ben.

Här var ännu ett ställe i behåll der naturen ej i nämnvärd grad berörts av nutidsandans ingripande, och där det strävsamma livet ännu fortlever under förhållanden som föga afvikar från dem som

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8473:34.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: 1930 Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

rådde på fars och farfars tid, Över hela platsen, såväl som över familjen rådde en underbar fridfull rogivande stämning, himmelvidt skild från vad jag annars är van att få se vid mina utflykter.

Det var sent på kvällen jag besökte omförmälda ställe och som detta var beläget sågott som uppe vid Smålandsgränsen var det omöjligt för mig med min nuvarande vigör att traska den långa vägen hem till fots under kvällen, utan jag anhöll att få stanna kvar för natten, med en särskild baktanke på att kanske få höra omder fanns någon tillstymmelse till gammalt skrock hos någon av de gamle, och även häri blev jag ej besviken.

Efter kvällsmaten slog vi oss nu kring den stora öppna spisen i köket på vilken en väldig björkvedsbrasa flammade. Gubben hade just talat om en skräckinjagande spökhistoria från hans fars tid till vilken jag påminde att det var på den tiden sådant hände, men numera äro spöken och andesyner högst sällsynta. Oh! Säg inte dä, sa gubben jag har sjelv varit ute för sådant och det tillochmed ner åt edra trakter! Naturligtvis ville jag ha reda på förloppet.

Kände du Mickel i Hänsmåla frågade gubben!

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M 8473:35

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: 1930 Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

På mitt jakande svar, berättade, att han för en 50 år sen kommet ut till Mickel att tjena såsom dräng och stannade kvar der i flera år. Under denna tid dog Mickels första hustru men gick efter döden igen, eller spökade såsom vi uttrycka oss, Jag låg i en soffa inom dörren i stugurummet och kunde varje natt höra hur hon rumsterade om i köket och rev och väsnades med köksattiraljen isynnerhet var detta märkbart då kvinnfolken varit försumliga med att diska upp och ställa allting tillrätta föregående kväll. Så en gång, jag vaknade då spökmoran höll ett mer än vanligt rabalder ute i köket vände jag mig halft om i bädden så att jag i det genom fönstret silande månljuset kunde se ut i köket genom den öppna dörren och yttrade: Kom Bengta så ska vi snusa för det ha vi gjordt många gånger förr. Det blev med ens tyst i köket men ingen kom in derifrån och när jag så skulle vända mig om så var jag stel i hela hufvudet, och hela dan derpå var jag urstånd att röra på halsen utan den ställning jag haft på hufvudet när jag tilltalade spöket fick jag behålla. Nästa natt hördes hon rumstera i köket igen men då aktade jag mig allt för att säga något och precis vid samma tid som jag fått förlamningen kväl-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M 8473:36.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: 1930 Född år 1860 i Björnamåla, Asarums

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-len förut så liksom knappte det till i nacken på mig liksom när man öppnar en lås och med detsamma kunde jag röra halsen fritt igen på nytt: Så säg inte att det inte spökar för det är jag ett levande vittne till.

Brasan i spisen hade brunnit ut, det var sängdags, och på min enträgena begäran fick jag min bädd i köket å ett sofflock lagt på ett par stolar samt en stor vedhög upplagd över glöden i spisen. Här låg jag och försjönk i minnen från min barndom då samma primitiva förhållanden som nu förunnades mig tillhörde det vardagliga. Ute smattrade regnet mot tak och väggar, något som tillhörde hösten 1930.

Man talar om nutidens bekvämligheter, En högt uppdriven levnadsstandard m.m. mera såsom något för den nutida människan omistligt och utan vilket ingen kan existera. Men har då verkligen den överkultiverade människan det så synnerligen sorgfritt och bekymmerfritt. Det torparfolk jag här omtalar och som jag övernattade hos var inte precis fattiga men hade ej heller något överflöd. Skulle de bestått sig med nutidens överflödssaker hade de onekligen måst betraktas som mycket fattiga, men deras behov voro få och deras anspråk på

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M 8473:37.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: 1930 Född år 1860 i Björnamåla, Asarum.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

livets goda voro reducerade till ett minimum, därför levde de lyckliga, En och annan sak som t.ex. separator insågo de nog att hade varit förmånligt att ega men resonerade de: Det går lika bra att ställa mjölken i ett fat och låta gräddan avsätta sig på naturligt sätt så slipper man att äta någon konstprodukt. Enkla hedervärda människor, en typ varaf icke många finnas kvar och ändå: Om Sveriges folk i genomsnitt icke hade större krav på livet utan nöjde sig med sådana enkla primitiva livsvilkor som det torparfolk jag här skildrat behöfdes varken nödhjelpsarbete och knappast utan undantagsvis någon skuldsättning. Den person som en gång gav människorna det rådet att: Återvända till naturen hade jag önskat att haft till sängkamrat ovanomtalade natt så hade han fått bekräftelse på att förnöjsamheten kan trivas under mycket enkla former och med ringa hjälpmedel,

Svängsta i November 1930.

Aug. Holmberg.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR

M. 8473:38.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: 1930 Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Korp Ola. = Fjäskan Ola.

När sommarsolen brännt från en klar himmel i flera veckor på rad, så att ris och kratt är torrt som krut, då är röklukt i skogarne något som också af skogsströvaren uppfattas som en ljudande larmsignal. När jag därför en söndag befann mig uppe i skogsbygden på en hög backe och plötsligt kände brandlukt komma drivande med den svaga sydvästvinden var min första tanke att eld kommet ut i skogarne söder omder jag befann mig, begaf mig alltså på spaning vägledd af lukten, men fann snart att det farliga endast bestod i en halft utslocknad lägereld alldeles nerrvid kanten af den sjö som utbredd sin glittrande yta framför mig i skogskanten. Andtiden var ännu icke inne så att andjägare kunde det ej vara som varit framme, och det måste varit något särskildt som förorsakat uppbrottet af den person som varit här, alldenstund intet arrangemang företagits i syfte att släcka elden. Under grenarne som från en kort yvig margran hängde som ett dok ända ner till marken fann jag ett bylte bestående af en gammal säck inhöljd i yviga grangrenar och omslagen med ett par färs-

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

M 8473:39

Landskap: Blekinge

Upptecknat av: August Holmberg

Härad: Bräkne

Adress: Svängsta.

Socken: Asarums

Berättat av:

Uppteckningsår: 1860

Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-ka björkvidjor. Innehållet behöfde jag ej se, jag anade vad det var och beslöt att hålla utkik, väl vetande att den obekante förr eller sednare skulle infinna sig.

Tiden gick det led mot kvällningen, en och annan hackspett slog en drill mot någon torrfura, ett par änder lågo ute i vassen något från land och småkivades, och rätt som det var kom en tjäderhöna med några kycklingar framklivande bland porsbuskarne och kom så nära tuvan med den stora odonbusken bakom vilken jag gömt mig att jag nästan kunde tagit den i stjerten. och bäst jag satt och betraktade omgivningen kom en mager brun hund med vit bringa fram på sjöstranden ett stycke borta, tätt följd af en kutig äldre gubbe försedd med bös-sa. Här hade jag synbarligen den jag väntade på, han närmade sig och då han var nästan inpå mig reste jag mig upp och helsade den obekante. Ett förläget uttryck visade sig i hans ansigte, han fruktade tydligen för att visa vad han hade gömt i byltet under granen, slog sig därför till ro och väntade synbarligen på att jag skulle gå min väg. Jag klargjorde för honom att hans affärer anginge mig icke, men ville

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M 8473:40.

Landskap: Blekinge Uppptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

han berätta något om sitt lif och sina upplevelser så skulle jag med nöje höra på, och för att få honom i berättartagen gaf jag honom ett par tankeförbättrare.

Det är underligt med sägner och skrock, att det så gerna klibbar sig fast vid nästan alla som vistas i skogarne. När man lyssnar till historier berättade i skumrasket vid en lägereld i skogen blir man frestad att sätta tro till allt man ser och hör, och ens eget begrepp om öfvertro och vidskepelse får verkligen en viss knäck när man hör sånt berättas af en som sjelf varit med om öfvernaturligheterna. Och Korp Ola är nog en af de allra styvaste, af de som lever i våra dagar ifråga om sådant, han kan efter hvad han sjelf berättade, återställa tjufgods, stämma blo! Ta turen från en som kärnar så det icke blir något smör i kärnan en hel dag, och sist, men icke sämst, förmåett kvinns att gå till sig, blott han kommit i tillfälle att vidröra henne någon gång under dagens lopp, likgiltigt sedan om hon bor en mil borta.

Det där, var många och invecklade konster: Men lyckas det alltid för er Ola ? -- Hö! Dä va en sak dä! Fast dä kan ju hända nångång

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8473:41.

Landskap: Blekinge

Upptecknat av: August Holmberg

Härad: Bräkne

Adress: Svängsta.

Socken: Asarums

Berättat av:

Uppteckningsår: 1860

Född år 1860 i Björnamåla, Asarum.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

att man råkar ut för nån som kan lika " möet " som en sjelf och då vill då te om då ska gå i lås eller ej! Som t.ex. en gång ja va te Holta-Hansens och slo, (skördade gräs) så hade han en holiga näb- big piga som visste go rå med att försvara sig, och jag sade till henne: Du ä kariger nu, men vänta te natten så skall du få göra väl o gå till mig! Dettahära hörde Hans och han visste mycket väl att jag kunde mä lite varjehanda så om kvällen sade han till pigan att hon skulle ta af sig lintyget och hänga det öfver en stol och om natten så gaf stolen sig i väg och kom hem till mig, men då förstod jag att Hans hade varit framme.

Den där Hans var nog ingen dumbom, kan jag förstå ?
Nä du kan ge dig sjötton på att då va en knepig karl. Der bodde en båtsman med sin hustru på hans egor, osså en gång kom båtsmannen upp te Karlskrona och skulle göra årstur och eftersom denne ej kunde skrifva gick det månad efter månad utan att käringen hans visste om han lefde eller ej. En dag omtalade hon för Hans sina farhågor angående båtsmannens befinnande och dageb derpå tröstade Hans henne med att mannen var frisk och sun-d och hade god matlust han hade

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 8473: 42.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sjelf sett honom äta ärter och fläsk. Till vintren kom båtsmannen hem, och en dag frågade han gumman om hon visste hvad ärende Bonden haft eftersom han kommit ända till Karlskrona. Han hade till och med kommit in i matsalen en dag just som båtsmännen satt till bords och stått tyst och betraktat dem några minuter, hvarpå han försvunnit. Båtsmannen som känt igen honom hade sprungit upp och gått ut om dörren för att få tala med honom, men kunde icke finna honom och vakten hade ej sett någon främmande som passerat varken ut eller in. Va inte då bra gjordt! Hva?

Jo! Det är nog inte många som gör detta efter.

Nej! Men va sier du om att ja ställde hem en fläskasida som di stulet frå K - Kittena en Jul då va alnsdjup snö.

Jag säger att det var bra gjordt! Men berätta om alltihop, hur det gick till. Ni lär vara en riktig öfverdängare förstår jag.

Jo jag skulle tro dä! Finns inte min make i hela socknen! Jo det var så att Kitta hade " slajtat " = (slagtat) sin gris till Jul och lagt fläksidorna ute i farstukammarn. Käringen hade inte nån lås till dörrarne och här var inte nån i våran ort som brukte mä och stjäl, men om morgonen va hon å med den ena sidan och snöat

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8473:43.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

hade dä gjordt hela natten så att några spår syntes inte kärings-
stackarn kom te mig och snorade sig och va illa ve sig på alla de
vis, men när ja hört hur dä va så sa ja: Lipa ni inte mor Kittta,
håll er bara vaken i morron bittida så kommer nog fläsket hem igen.
Käringen gjorde som jag sagt och kl:3 om ottan hörde hon någon som
pustade och stänkade som om han burit på något tungt och varit all-
deles " utkinmad ", = (Utchasad, uttröttad) och denne häre gick in
i kammarn och lade ner fläsksidan precis som den låg när han tog den.
Det var en torparfan bort ifrån B-måla. Han va så trötter så han höll
på o ramla på ttry håll. Han hade gått halfannan mil i den djupa snön,
och inte kunde han stanna och pusta ut heller för han måste gå tess
fläsket kom dit der han tatt att. Se du förstår, dä va Ola som sat-
te fart på honom så han måste gå käpprätt tebaks igen. Jojomensan!
Så va dä mä dä !

Ni lär vara en riktig trollkarl Ola !

Äh! Inte ä de nåt trolleri, fastän du tro att. Ingenting ä konstigt
bara en kan att. Fast inte du kan ställa hem " tjuvagoss ", och om
ja gör att, så inte tröller ja fo dä. Mensi ja kan mä tocket för-
står du.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

No. 8473:44

Landskap: Blekinge Uppptecknat av: August Holmberg
Härad: Bräkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Någon tid efteråt spanade jag ut var Ola hade sin bostad och gjorde honom en visit. Han låg i sängen och sov vid mitt inträde, hunden låg på golvet bredvid, såväl hundens våta pels som de ner-smorda våta fragment af skodon som låg vid sidan af sängen visade att de nyss kommet hem från ett nattligt ströftåg.

Bostaden var af allra bristfälligaste slag, och de få husgerådssakerna likaså. I fönstret som endast kunde visa mycket blygsamma dimensioner funnos ett par blomkrukor, den ena var en lerkruka men den andra hade hundraåriga anor värd att erhålla plats på ett fornauseum. Den bestod af ett dubbelt lag af björknäfver, lindad rundtom en tumstjock afsågad rund ända af ett vedträ och hopsydd med en fin björkvidja. Primitivare kunde man icke tänka sig. Men den bredbladiga Kaktus som fått sin plats i den tycktes trivas gott i sin enkla kruka. Ola sjelf var framförallt skytt men sysslade äfven med huskuren för menniskor och kreatur. Och han tycktes icke vara helt främmande för magiska underverk fastän han sjelf var omedveten om att vissa af hans kurer och botemedel måste hänföras på magiens område.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

M 8473: 45.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: August Holmberg
Härad: B räkne Adress: Svängsta.
Socken: Asarums Berättat av:
Uppteckningsår: Född år 1860 i Björnamåla, Asarum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Hans många meddelanden kan ge stoff till många historier som
främdeles kunna bli publicerade. För denna gång får det vara nog!
Måtta i allt bör det vara.

Aug. Holmberg.

Skriv endast på denna sida!